

**Leren over de
wereld**

**Over
kinderboeken
en
zaakvakken**

Karin Haar
24 maart 2022

**Voorzichtig
hield ik het boek
tegen mijn oor**

**kanonnen bulderen
paarden galopperen
gillende prinsessen
in nood**

**Jaah dit was
wat ik zocht**

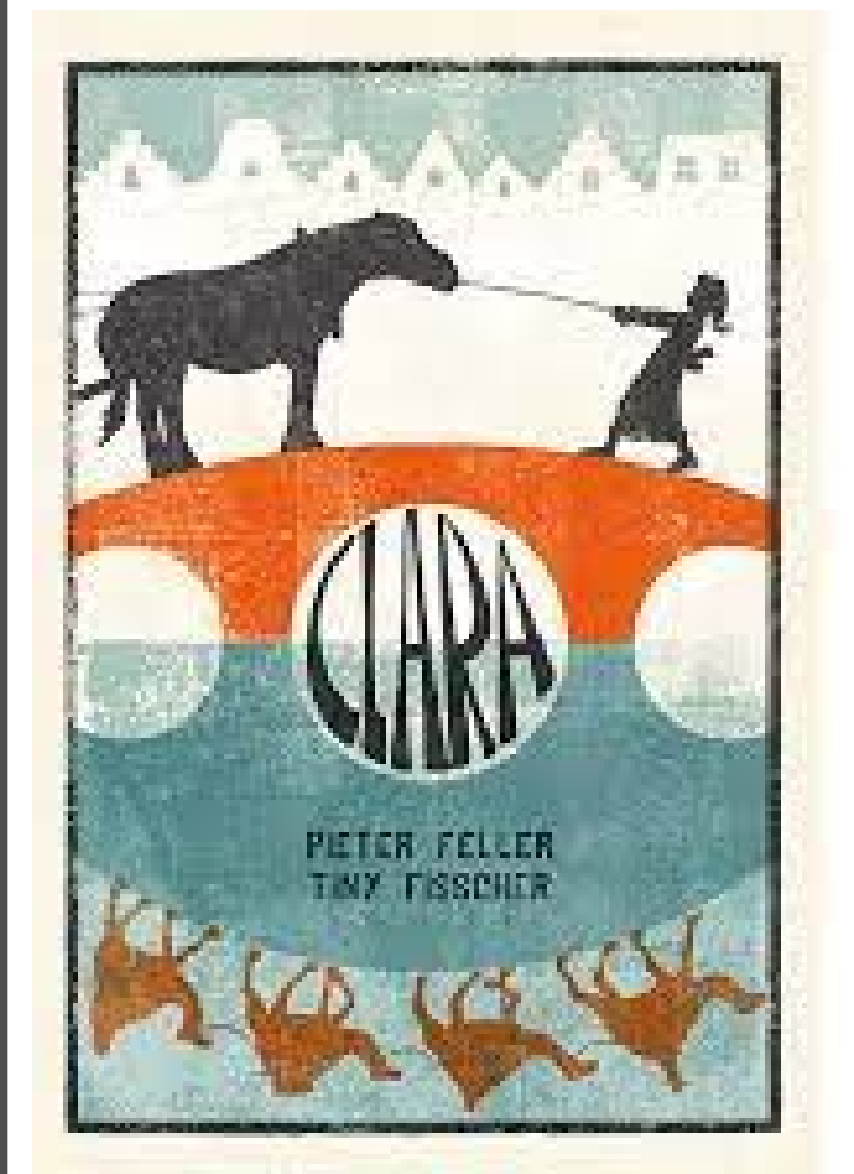
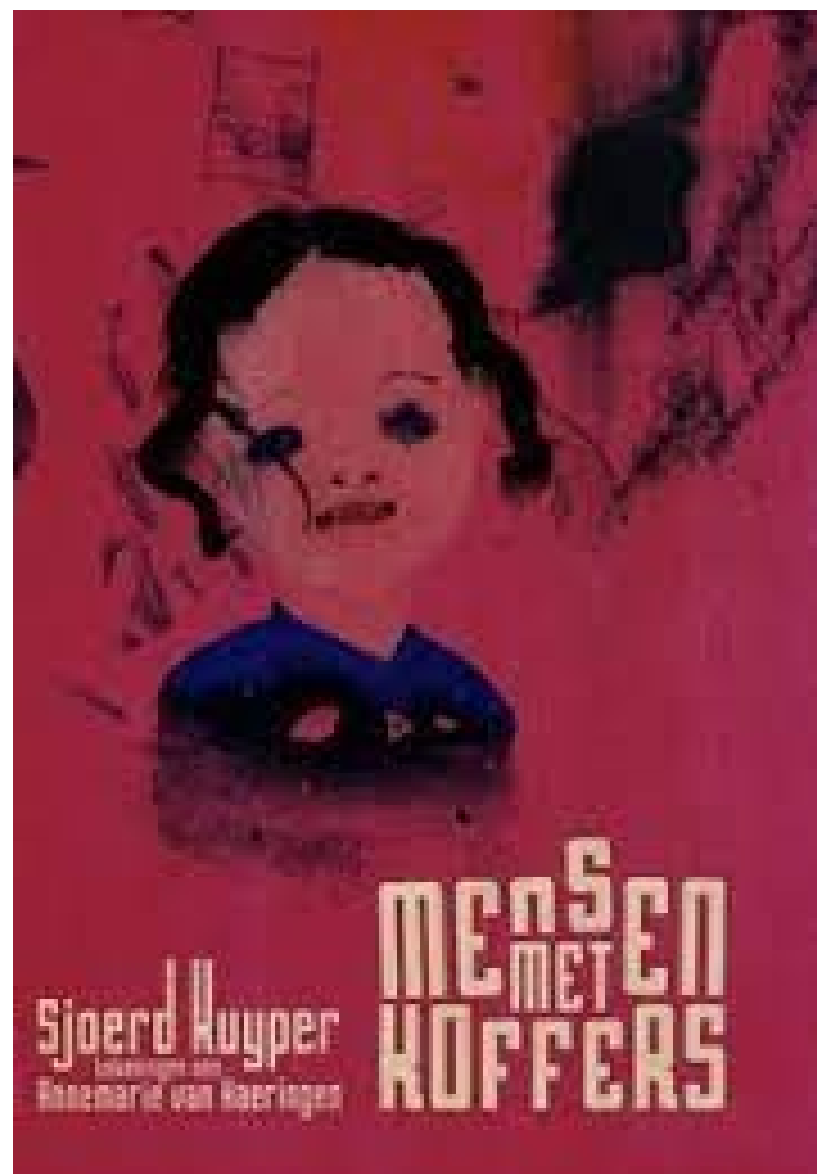
postbus 1045
6801 BA Arnhem

Loesje

-
- **Even voorstellen**
 - **Twee voorbeelden**

Argumenten om te lezen bij de zaakvakken:

- Kennisopbouw
- Burgerschapsdoelen
- Leesmotivatie
- Belang van het gebruik van rijke contexten voor de taalontwikkeling
- **Afsluiting**

Kennisopbouw

The whole world opened to me
◊ when I learned to read. ◊

-Mary Mcleod Bethune

Weg met het vak 'begrijpend lezen'? Dan moet het ook uit het leerlingvolgsysteem en de eindtoets

Onderwijsblog Begrijpend lezen heeft weinig zin zonder stevige kennisbasis, schrijft *Wupke van der Torren*. Zet vol in op wereldoriëntatie, daar hebben kinderen veel meer aan.

NRC, 16 maart
2022

A stylized graphic of two hands, one green and one red, with fingers spread, positioned above the author's name.

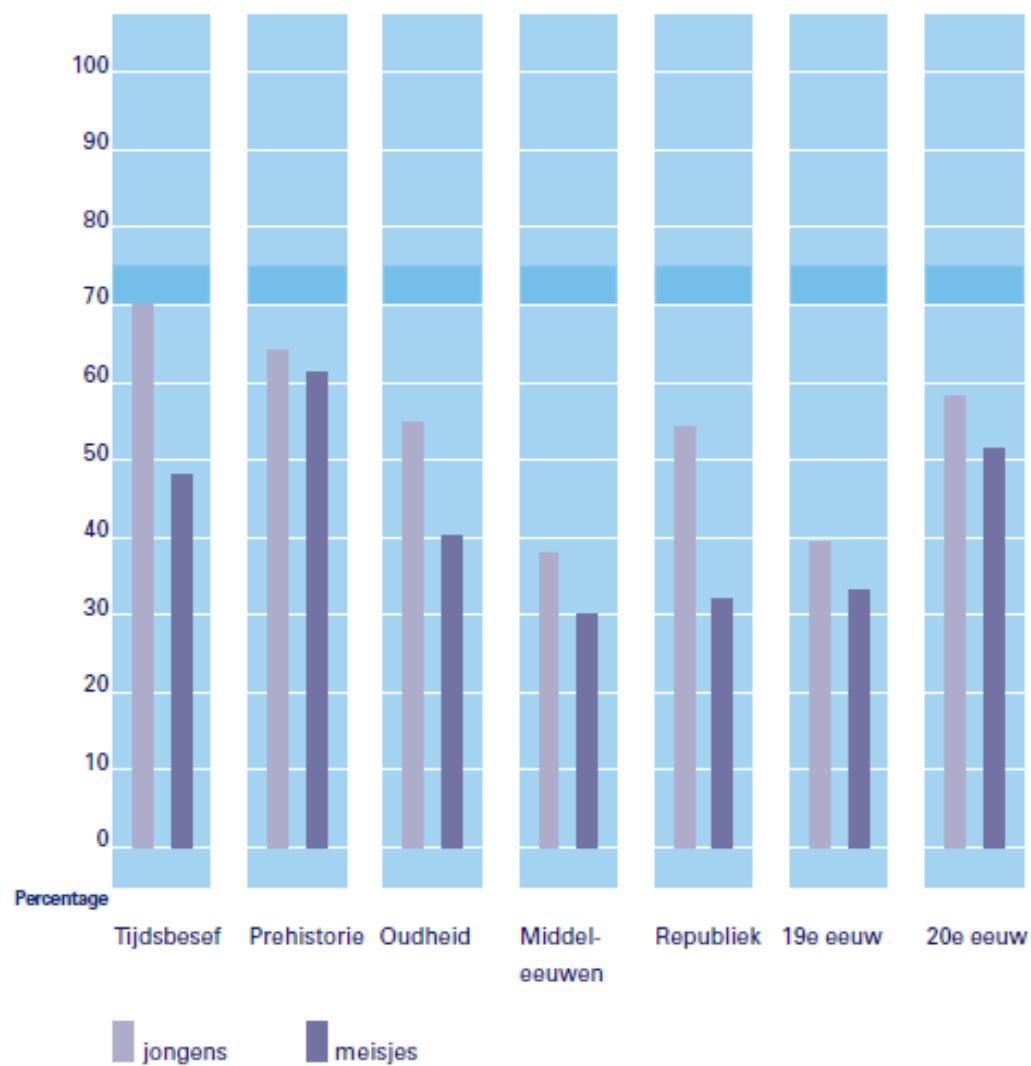
E. D. HIRSCH, JR.

WHY KNOWLEDGE MATTERS

**RESCUING OUR CHILDREN FROM
FAILED EDUCATIONAL THEORIES**

Percentage jongens en meisjes dat mediaan standaard Voldoende bereikt

Beeldvormi ng

Beeldvorming

Beelden over onderwerpen bestaan uit:

- kennis
- ervaring
- meningen
- standpunten
- houdingen

Didactische uitdaging voor de leerkracht:

hoe creëer ik een leeromgeving waarin de lerende zich beelden kan vormen van processen op de wereld die zich afspelen vroeger, nu en in de toekomst

A. De werkelijkheid:	
	1. De eigen omgeving met zijn a-biotische en biotische elementen (dorp en stad, landschap en ecosysteem, monument, straatmeubilair) 2. Voorwerpen (museum)
B. Afbeeldingen:	
	1. Schilderij, prent, tekening, foto, ansichtkaart, en karikatuur 2. Dia, film, video/dvd, televisie/schooltelevisie, cd-rom 3. Wandplaat, poster en bordtekening 4. Prentenboek en strip 5. Model en maquette 6. Kaart (wandkaart en atlas) 7. Flashets, applets, e.d.
C. Het gesproken woord:	
	1. Het verhaal: vertellen en voorlezen 2. Informatieve teksten 3. De gastspreker 4. Het interview 5. Historisch en hedendaags geluid (radio)
D. Het geschreven/gedrukte woord:	
	1. Verhalende teksten 2. Informatieve teksten 3. Schema's, tabellen en grafieken 4. Informatieve bronnen (archief)
E. Doen:	
	1. Leven als... 2. Spelen als.... 3. Spelen met..... 4. Schrijven, spreken, dichten en zingen 5. Teken en bouwen 6. Onderzoeken en ontwerpen 7. Muurkrant en tentoonstelling 8. Herdenken en vieren 9. Gaming

Het zaakvakonder wijs op de basisschool

- Sterk methodisch, of een aanpak met accent op onderzoek waarin kinderen veel informatie zelf zoeken en verwerken
- Leerlingen zien de betekenis van het geleerde niet altijd
- Veel informatiedichte moeilijk begrijpelijke teksten
- Jeugdliteratuur die dikwijls niet in relatie tot het vak wordt ingezet

(vaak gehoord van studenten, kloppen deze aannames?)

Praktijk op de basissch ool

A Yes ☐

B Yes ☐

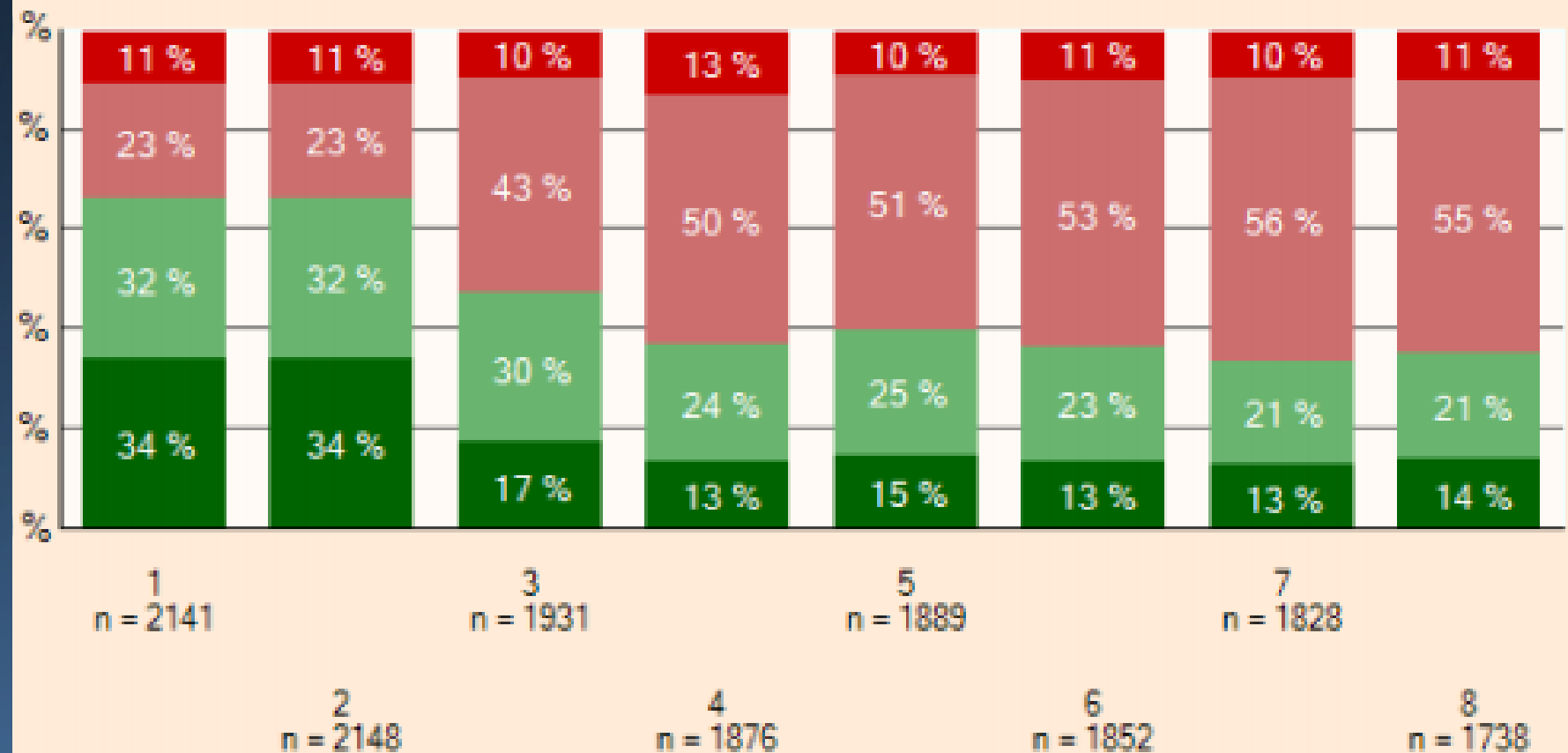
C Yes ☐

D Yes ☐

2017

Wanneer gebruik je bij wereldoriënterende onderwerpen (zoals de zaakvakken) gebruik van andere methodeboeken?

| resultaten per: groep |

Rupsje Nooitgenoeg

door Eric Carle

Beeldvorming:

Van rups tot vlinder
Groei en ontwikkeling
Levenscyclus van een
dier

Dagen van de week
Tijdsbegrippen

Gottmer

The background of the slide is a book cover illustration. It features a purple dragon with a long, curved neck and a knight on a yellow horse. The knight is wearing a red tunic and a blue helmet. The title 'Ridder Florian' is written in large, white, serif font in the upper right corner.

Ridder Florian

Beeldvorming

- Heel lang geleden Leefden er ridders
- Eigenschappen van een ridder
- Sociaal emotionele ontwikkeling

Wij gaan op berenjacht

Beeldvorming
Geografisch besef
Begrippen ruimtelijke
oriëntatie
Verschillende
landschappen

Michael Rosen

Helen Oxenbury

**Historische
verhalen
leveren
grote
bijdrage
aan de
beeldvormi
ng over het
verleden.**

‘Toen ik op de basisschool zat heb ik veel historische jeugdromans gelezen. Hierdoor ben ik me eigenlijk voor het vak geschiedenis in het algemeen gaan interesseren. In die boeken kon ik me helemaal inleven. Ik voelde het toen duidelijk als een gemis dat de geschiedenislessen op school zo saai waren.’

Karin Haar • 6 maanden

Boeken Tweede Wereldoorlog

Verzameling boeken over de Tweede Wereldoorlog vanuit meerdere perspectieven

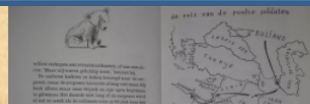
N.S.B. ⋮

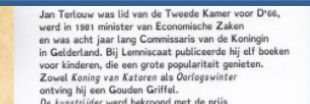
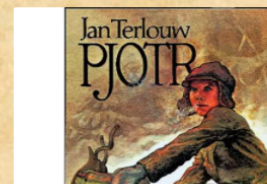
Verzet ⋮

Dieren in de oorlog ⋮

Oorlog in Rusland ⋮

Oorlog in Indonesië ⋮

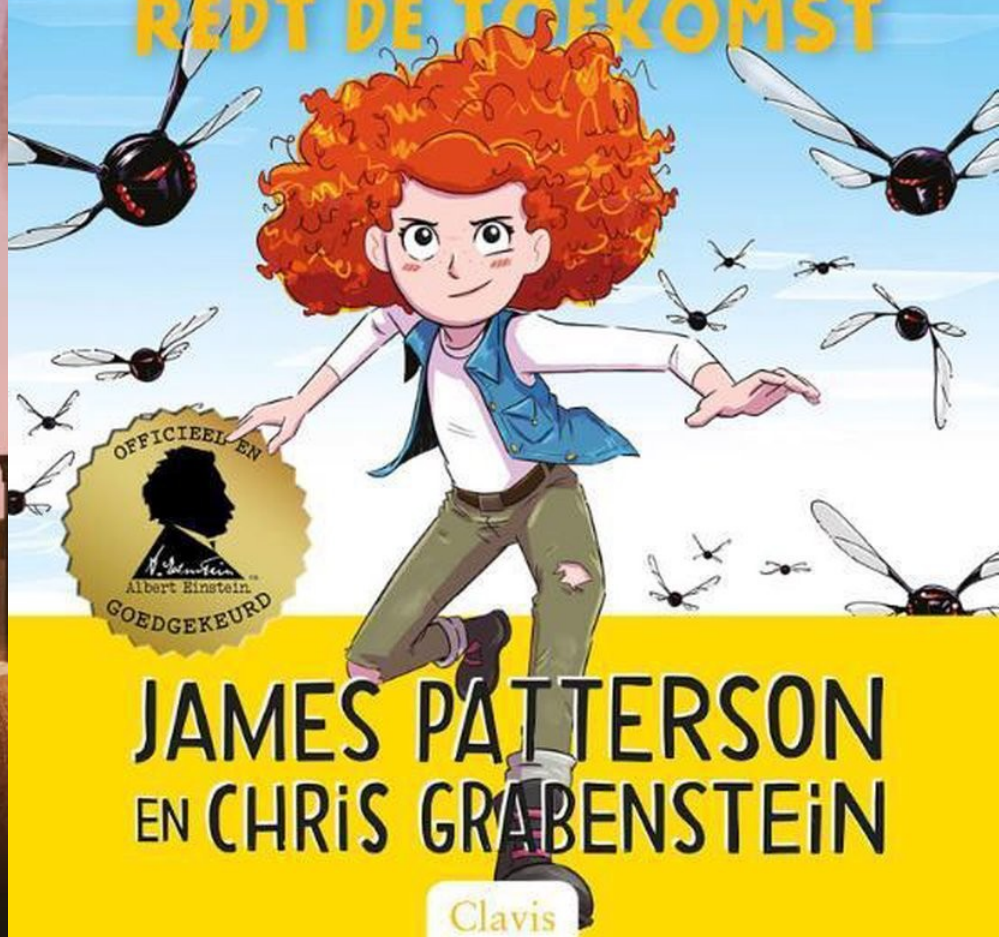

Hongerwinter ⋮

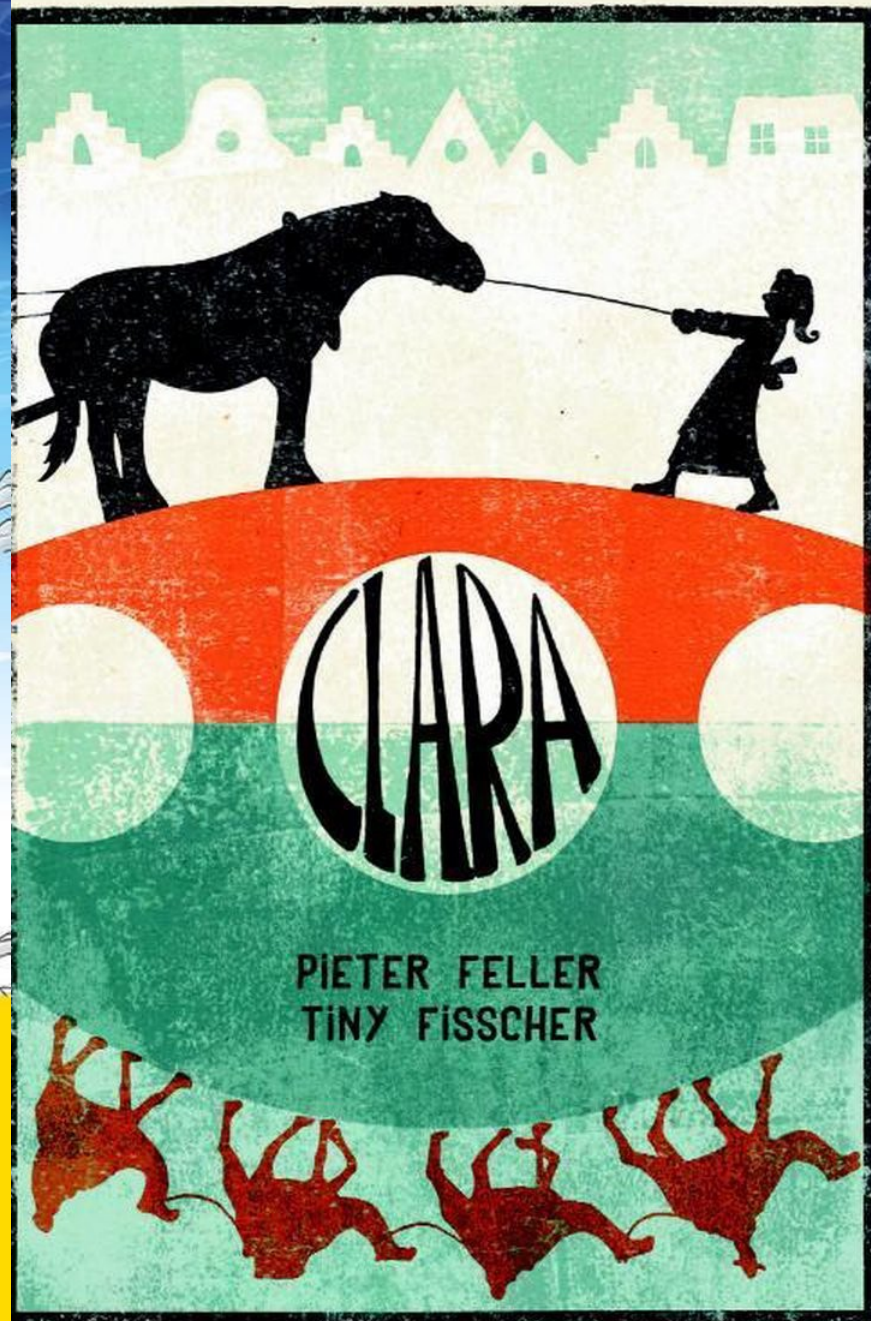
Meerdere perspectieven

MAX EINSTEIN REDT DE TOEKOMST

JAMES PATTERSON
EN CHRIS GRABENSTEIN

Clavis

Burgerschap

Persoonlijke ontwikkeling

Hoe kan het verhaal
bijdragen aan de
wording/identiteitsvormin
g van een leerling?

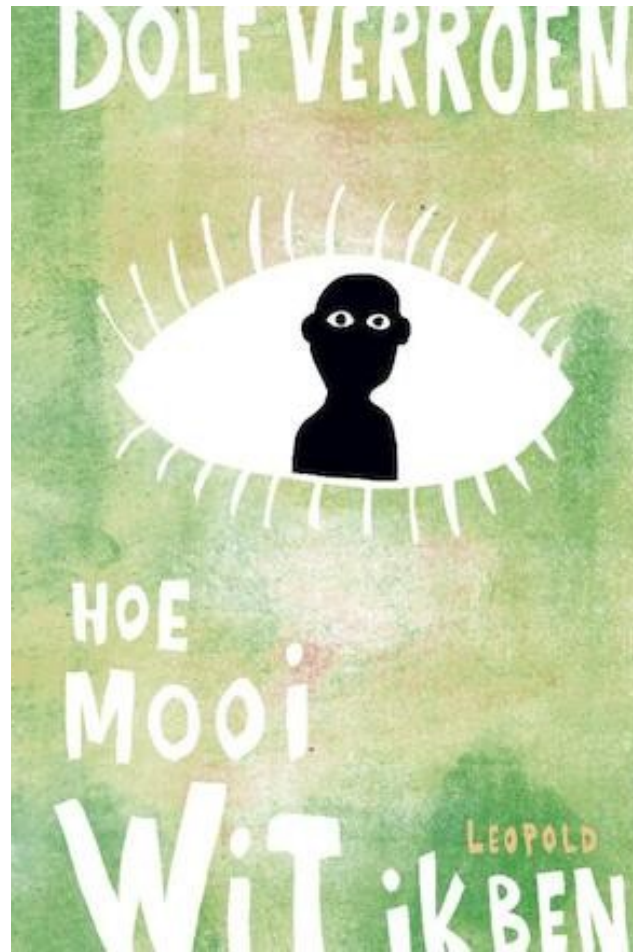
Voorwaarden:

- Leerling kan relatie leggen met persoonlijke situatie
- Het verhaal biedt mogelijkheden om te denken over waarden, meningen en idealen.

Huidige samenlev ing

Het onderwijsaanbod voor de
zaakvakken moet gericht zijn
op de huidige
maatschappelijke context en
het actief burger worden.

De leerling leert hoe hij
geïnformeerd een standpunt
kan innemen in
maatschappelijke kwesties
en hoe hij mede op basis
hiervan zijn deelname aan
de samenleving kan bepalen.

Hij haalde zelf het deksel eraf.

Ik zag een mensje.

Het zat dubbelgevouwen in de schaal.

Het kwam overeind.

Het droeg een hesje en een soort schortje

Het kon een jongetje zijn of een meisje.

Ik kon het niet goed zien.

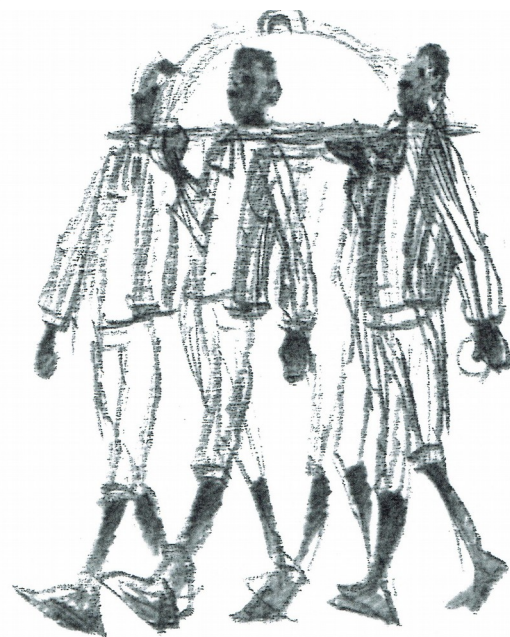
Dit is Koko, zei papa.

Een slaafje voor onze Maria.

Van tante Elisabeth kreeg ik een zweepje.

Het paste net niet in de tas.

Jammer.

Sjoerd Kuyper

De. duik

Er zijn nog steeds mensen op Curaçao die een hekel hebben aan Nederlanders. Dat is niet gek. Nederland heeft nog nooit, in honderdvijftig jaren niet, sorry gezegd voor de slavernij en de slavenhandel. Zo laf! En wat erger is: veel Nederlanders gedragen zich op Curaçao nog steeds alsof ze de baas van het eiland zijn. Daar heb ik laatst een boek over gelezen. Het heet *Vuurwerk in mijn hoofd* en is geschreven door Roland Colastica. Die woont vlakbij ons, in een zijstraat van de Gosieweg.

Eigenlijk veranderde er niet veel na 1 juli 1863. De slavenhouders hadden geen slaven meer om hun land te bewerken en de mannen en vrouwen die geen slaven meer waren hadden geen werk meer en niets meer te eten. Dus kwamen ze weer bij elkaar. De slavenhouders werden bazen en de slaven werden arbeiders en de bazen betaalden slecht en de arbeiders moesten wel voor ze werken want ze konden niet van het eiland af en hun kinderen hadden honger. En zo bleef het jaren en jaren en jaren.

lat is een te groot woord.
Het heeft ook met economie te maken.
Maar dat leg ik je later wel eens uit.

Heeft ook niets met het onderwerp te maken.

Denk daar eens aan als je oude opaatjes en omaatjes ziet, die hebben zich kapot gewerkt voor die bazen. En hun opa's en oma's waren nog echte slaven. Als ze een donkere huid hebben, bedoel ik. Als je zo'n oude vrouw of man een hand geeft, ben je maar één handruk verwijderd van een slaaf. En als je ze een zoen geeft, ben je nog dichterbij.

Handdruk.
Jammer, Toch
één spelfout

9

(Maar volgende keer iets minder
brutaal s.v.p.)

Leesmotivatie

Leesmotivatie van Nederlandse leerlingen

TABEL 4.1
Percentage (zeer) eens op de stellingen voor Leesplezier PISA-2009 en PISA-2018 (Nederland)

	% (zeer) eens	
	2009	2018
Ik lees alleen als het moet.	54	63
Lezen is een van mijn favoriete hobby's.	20	18
Ik vind het leuk met anderen over boeken te praten.	19	19
Lezen vind ik tijdverspilling.	35	42
Ik lees alleen om de informatie op te zoeken die ik nodig heb.	51	59

LEESVAARDIGHEID

Daling leesplezier is zorgwekkender dan daling leesniveau

Lezen bij zakenvakken en leesmotivati e

- Vrij lezen uit verschillende soorten boeken
- Rijke contexten
- Betekenisvol
- Gesprekken over boeken

KWALITEIT

Gemaksboeken:

Losse tekstblokken

Veel illustraties

Tekst en platen
gaan niet samen

Goedkoop
geproduceerd

Lekker lezen:

Waanzinnig
om
te weten

Snuf de
Hond

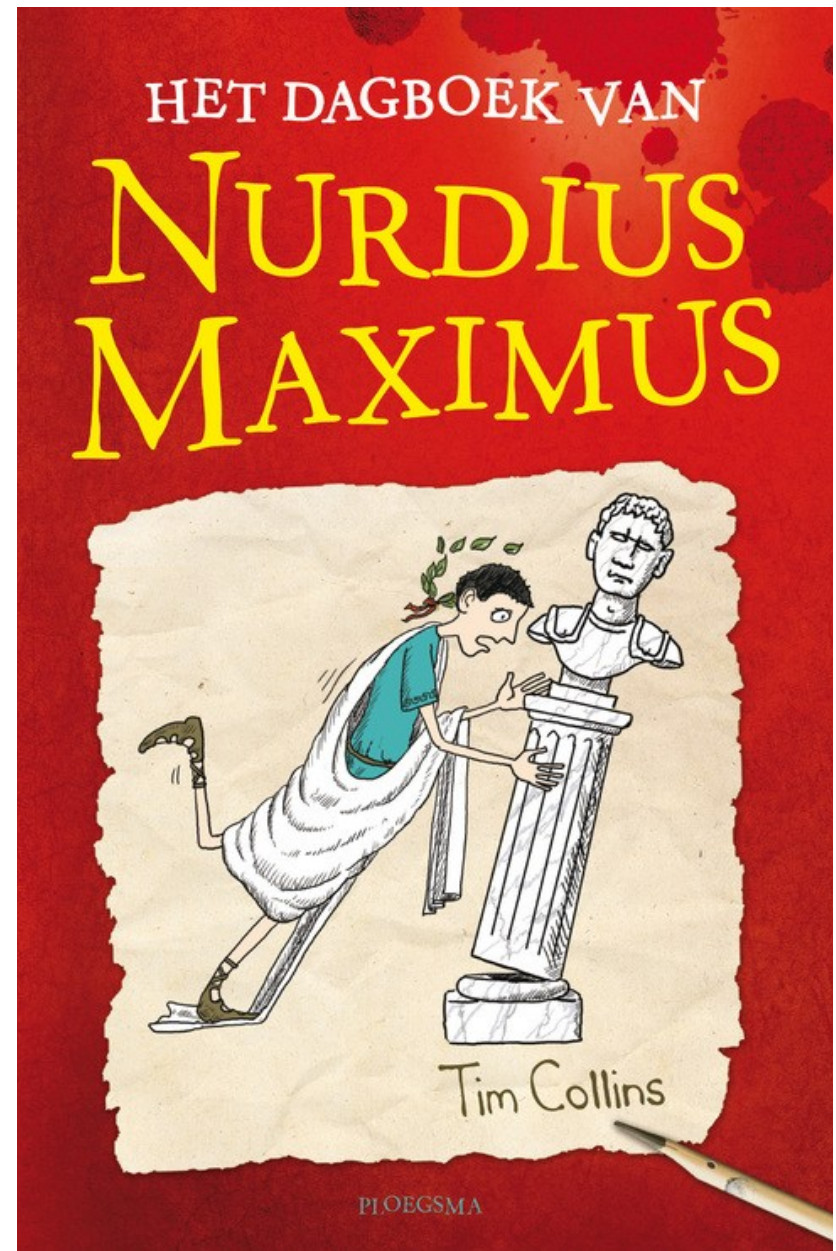
Lekker lezen plus:

Lang geleden
Oorlogsgeheim
en
(Jacques
Vriens)
Thea Beckman

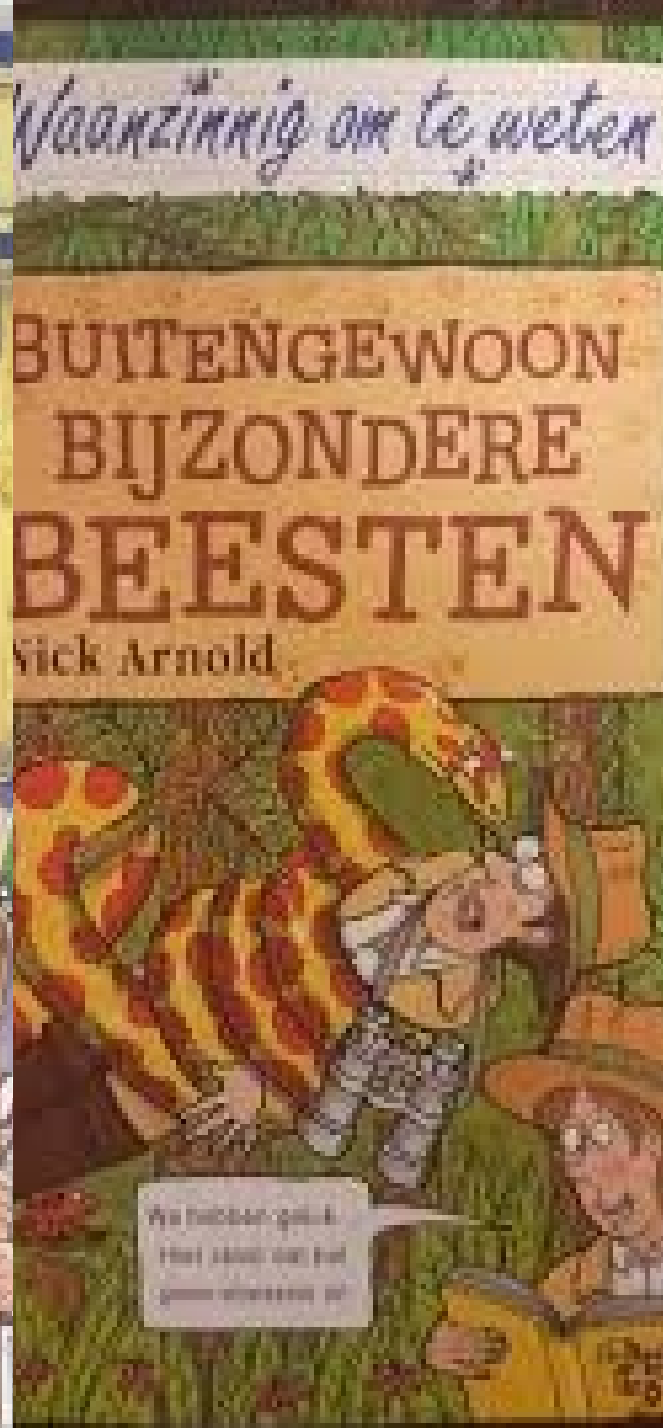
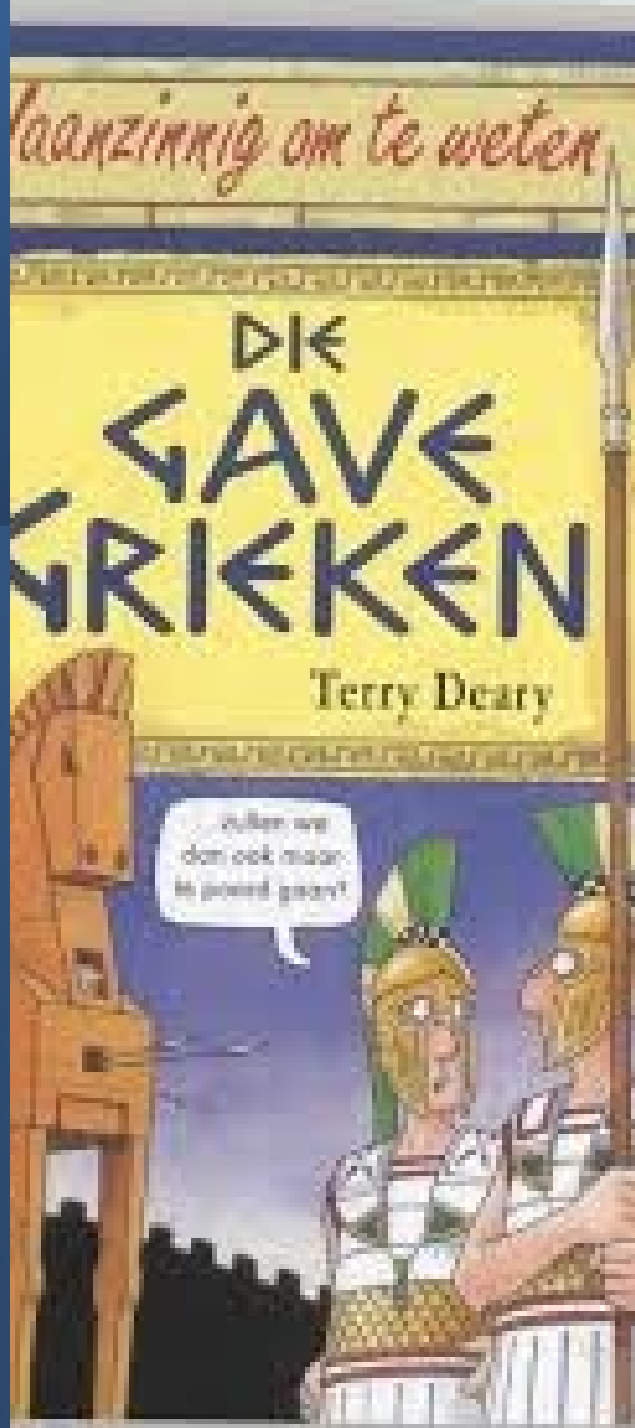
Dwalen:

Ditte Merle
Bibi Dumon
Tak
Jan Paul
Schutten

Voorbeeld Gemaksboek k

Lekker
lezen

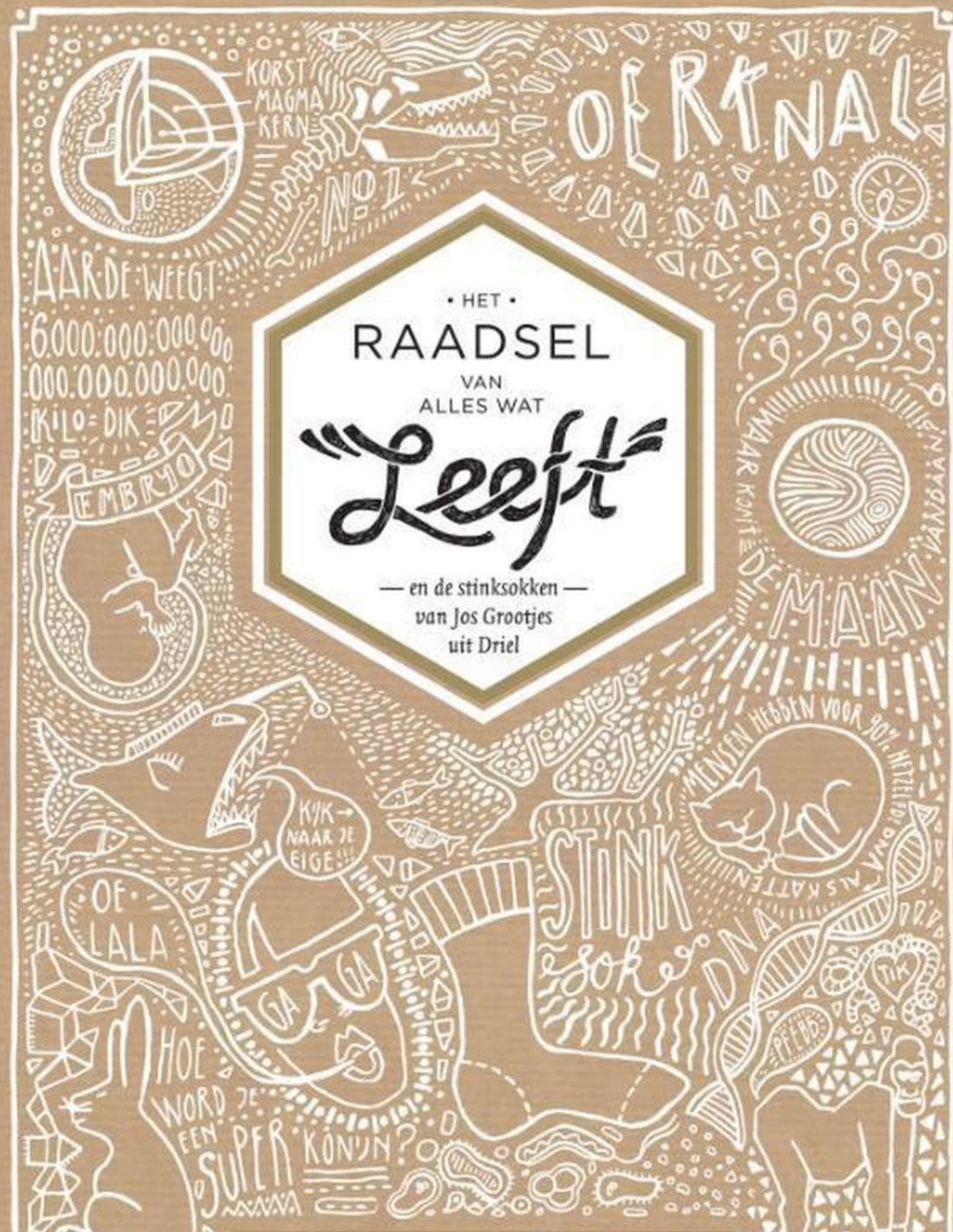
Lekker
lezen
plus

JACQUES VRIENS

OORLOGS- GEHEIMEN

Dwalen

Vergeet de informatieve boeken niet

Schaal van Maier (1989)

fictie	op feiten gebaseerde fictie	Informatief boek met emotionele gebeurtenis- sen	zuiver informatief boek	leerboek
---------------	--	---	--	-----------------

1939-1945

TOEN HET OORLOG WAS

GOTTMER

THH	Vragen
	Waar gaat deze tekst/dit boek/dit filmpje over? Wat wil de maker je vertellen? Wie is de maker, denk je?
	Wat valt je op? Wat is nieuw voor je? Is er iets waarover je nog eens moet nadenken. Wat had de maker je beter moeten uitleggen? Waar ben je nieuwsgierig naar geworden?
	Wat voel je bij de tekst/het filmpje/het boek? Wat heeft je het meest geraakt? Heb je iets geleerd over jezelf/jouw leven? Zijn er dingen die je wilt veranderen na de tekst/het boek/het filmpje?

Beleven	(Ver)kennen	Denken	Dwalen
Ik krijg kippenvel van mijn boek.	In mijn boek staan dingen die ik al lang wist.	Zoals het in het boek gaat, gaat het ook bij mij thuis.	Er komen bijzondere woorden en zinnen voor in mijn boek.
Ik moet erg lachen om mijn boek.	In mijn boek staan dingen die ik nog niet wist.	In mijn boek komt iemand voor die wel een beetje op mij lijkt.	Mijn boek ziet er heel speciaal uit.
Ik word erg verdrietig van mijn boek.	Over sommige dingen in mijn boek wil ik wel meer weten.	In mijn boek komt iemand voor waar ik een hekel aan heb.	De plaatjes in mijn boek zijn heel speciaal.
Ik ben bang voor één van de personen in mijn boek.	Door dit boek ben ik anders gaan denken.	In mijn boek komt iemand voor waar ik wel vrienden mee zou willen zijn.	De manier waarop het verhaal in mijn boek wordt verteld, is heel speciaal.
Toen ik de laatste bladzijde had gelezen, voelde ik me opgelucht.		In mijn boek komt iemand voor waar ik wel verliefd op zou kunnen worden.	Het eind van mijn boek is heel bijzonder.
Ik mis mijn boek nu het uit is.		In mijn boek komt iemand voor die het heel anders doet dan ik zou doen.	Sommige dingen in mijn boek zijn niet echt.
Ik zou dit boek best nog een keer willen lezen.		In mijn boek komt een echte held voor.	
		Ik zal later nog wel eens aan mijn boek terugdenken.	
		In mijn boek komt iemand voor die ik nooit zou willen zijn.	

Tabel 2 Uitspraken over boeken bij verschillende invalshoeken

Inspiratie bronnen

- [Leesbevordering in de klas - boek recensies en lestips](#)
- [Canon van Nederland - Canon van Nederland](#)
- [Geletterdheid en schoolsucces: 2020](#)
- [Themaonderzoek Wereldoriëntatie - De stand van zaken in het basisonderwijs | Themarapport | Inspectie van het onderwijs \(onderwijsinspectie.nl\)](#)
- Van Koeven, E. & Smits, A. (2020). *Rijke taal. Taaldidactiek voor het basisonderwijs*. Amsterdam: Boom uitgevers

Padlets

Wachtwoord: Boeken

[Boeken Clara \(padlet.org\)](#)

[Boeken Tweede Wereldoorlog \(padlet.org\)](#)

[Boeken over oorlogen \(padlet.org\)](#)

[Vluchtelingen \(padlet.org\)](#)

VERSPREID HET LEESVIRUS

Bedankt voor uw
aandacht

Contactgegevens

Karin Haar,
cj.haar@windesheim.nl